Annus XI - Vol. XI 3 Novembris 1919 Num. 12

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA BENEDICTI PP. XV

LITTERAE APOSTOLICAE

ECCLESIA B. M. VIRGINIS AD NIVES, IN OPPIDO CUGLIERI, DIOECESIS BOSANENSIS, BASILICAE MINORIS TITULO AC PRIVILEGIIS HONESTATUR.

BENEDICTUS PP. XV

Ad perpetuam rei memoriam. - Vestigiis Romanorum Pontificum decessorum Nostrorum insistentes, sacras catholici orbis aedes, quae vetustate, monumentis artium et antiqua populorum religione excellant, singularibus honoris titulis ac privilegiis decorare solemus. Inter eiusmodi aedes merito recensetur templum, quod, ineunte saeculo XIV, in oppido *Cuglieri*, dioecesis Bosanensis, exstructum est et Deo Optimo Maximo in honorem Beatae Mariae Virginis ad Nives dicatum. Magnificae moli classicis lineamentis speciosae, cui ornamento erant duae utrimque turres vario aeris concentu instructae, addita sunt, recentiore aetate, tum nova frons artificio renidens, tum, ex amplis sacrae aedis maenianis eminens, aeneum atque extrinsecus inauratum Beatae Virginis signum, oppido, continenti regioni marique benedicentis. Quod quidem ad sanctuarium, concordi cleri populique studio pretiosissima supellectile locupletatum, inde ab antiquis temporibus, gregatim confluunt, peregrinatione fere cotidiana, vel e dissitis Sardiniae regionibus, ex omni ordine cives, Beatam Virginem ad Nives, ante marmoreum eius simulacrum, auro gemmisque ornatum, pie veneraturi. Eandem Ecclesiam s. m. decessor Noster Pius VII, anno MDCCCVII in insignem Conlegiatam erexit, cuius stabilitati, quam corruere necesse erat legibus deinde latis

de bonis ecclesiasticis publicandis, est auspicato providenterque consultum. Cum autem simulacro Virginis ad Nives Ordo canonicorum Basilicae Vaticanae die IV mensis decembris anno MDCCCXCII ob patrata miracula aureum diadema pro instituto suo decrevisset, sacer ritus tam sollemniter die V mensis augusti anno MDCCCXCIII peractus est, ut laetabilis eventi vigeat adhuc recordatio. Ex eo die popularium pietas vehementius exarsit; neque, si qua est Sardis recolenda catholici nominis fortuna, alibi quam in Sanctuario Beatae Virginis ad Nives commemoratur, uti factum esse constat occasione quinquagesimi ab definita Immaculata Virginis Conceptione anni et sexti decimi saeculi ab Ecclesia per Mediolanensem Edictum in libertatem vindicata, cum, archiepiscopis et episcopis praeeuntibus, ingens insulanorum multitudo illuc ex omni Sardiniae angulo peregrinata est. Dilata vero, belli causa, a superiore in hunc annum sollemnia, quae ob quintum lustrum ab redimito corona aurea simulacro certatim apparabantur, acta denique sunt diebus quarto, quinto ac sexto elapsi mensis augusti; alternis, pontificali ritu sacris perfuncti sunt provinciae ecclesiasticae Turritanae Episcopi, et postremo ex festis die ipse Archiepiscopus et Metropolita Turritanus, adstantibus sibi omnibus, quotquot ad sacram aedem convenerant, Praesulibus. Quorum ut sollemnium perpetua exstaret memoria, venerabiles fratres Cletus, archiepiscopus Turritanus, et Angelicus, Bosanensium episcopus, impensis a Nobis precibus efflagitarunt, ut, ad maiorem Dei ac Beatae Virginis gloriam, ad christianae pietatis incrementum, ad decus augendum vetustae dioecesis Bosanensis totiusque provinciae ecclesiasticae Turritanae, Sanctuarium Beatae Mariae Virginis ad Nives, in oppido *Cuglieri* situm, ad dignitatem Basilicae Minoris eveheremus. Nos autem, quibus nihil contigerit antiquius, quam ut christifidelium erga sanctam Dei Genitricem pietas magis exardescat et uberiores cotidie fructus percipiat, eiusmodi votis propensa voluntate annuentes, auditis quoque VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus sacrae Rituum Congregationi praepositis, apostolica Nostra auctoritate, praesentium vi, perpetuumque in modum, Ecclesiam Conlegiatam seu Sanctuarium Beatae Mariae Virginis ad Nives, in oppido *Cuglieri*, intra dioecesis Bosanensis fines, situm, titulo ac dignitate Basilicae Minoris honestamus, eique universa ac singula iura, privilegia, honores et indulta largimur, quae Minoribus huius Almae Urbis Basilicis iure conveniunt. Decernentes has Litteras Nostras firmas, validas efficacesque semper exstare ac permanere, suosque plenos atque integros effectus sortiri atque obtinere; illisque, ad quos pertinent vel in futurum pertinere poterunt, plenissime suffragari; sicque rite iudicandum esse ac definiendum, irritumque et inane fore,

si quidquam secus, super his, a quovis, auctoritate qualibet, scienter aut ignoranter attentari contigerit. Non obstantibus contrariis quibuslibet.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die IX mensis septembris anno MCMXIX, Pontificatus Nostri sexto.

P. CARD. GASPARRI, *a Secretis Status.*

EPISTOLAE

I

AD R. P. D. MICHAËLEM, ARCHIEPISCOPUM MONACENSEM ET FRISINGENSEM, IOANNEM IACOBUM, ARCHIEPISCOPUM BAMBERGENSEM, CETEROSQUE BAVARIAE EPISCOPOS, QUORUM COMMUNI EPISTOLAE, EX FRISINGENSI COETU DATAE, RESCRIBIT.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. — Equidem libenti animo litteras perlegimus quas, Frisingae de more congregati, ipso electionis Nostrae ad hanc Petri Cathedram die anniversario, communiter ad Nos dedistis. In iis enim novam perspeximus eamdemque praeclaram constantissimi amoris vestri et observantiae in Christi Vicarium significationem: quam grato Nos animo accipientes, paterna nimirum caritate rependimus. Nominatim in iisdem litteris illud probatur Nobis vestrum optatum ut Legatio Apostolica, iam pridem apud vos feliciter constituta, vel in posterum retineatur: certumque habeatis Nosmetipsos valde cupere, ut hoc inter Apostolicam Sedem et Bavariam catholicam perseveret vinculum necessitudinis. De puerili autem institutione, iam Nos Nuntius Noster Monacensis certiores fecerat quam strenuam iuri Ecclesiae tuendo daretis operam: tamen perlibenter a vobismet discimus quae in causa tam gravi egeritis acturique sitis: in quo is, quem confecistis, memorialis libellus valde placet. Quas igitur consociationes patres familias condiderunt ad conservandam filiis, ut potest, religiosam institutionem, fundamentum quod est integritatis morum civilisque ordinis, eas vehementer comprobamus et florere percupimus. Item propositum vestrum dilaudamus missiones sacras ad populum habendi frequentius: quae quidem, mentes ad christianae sapientiae praescripta revocando animosque ad divinae providentiae fiduciam erigendo, mirum quantum ad sananda vulnera perturbationesque sedandas,

quas diuturnum bellum attulit, conferre possunt. Profecto Germaniae apostolus, S. Bonifacius, cuius tantopere in Bavariae salute desudavit industria, praesentissimus vobis aderit, ut haec consilia, ad utilitatem dilectae nationis vestrae inita, perficere possitis: nec est dubium quin Virgo Dei Mater, Bavariae Patrona, christianas familias benigne respiciat, ut eae, cum omni caelestium gratiarum copia, tranquillitatis pacisque munere perfruantur. Cuius auspicem praecipuaeque benevolentiae Nostrae testem, vobis, venerabiles fratres, et universo clero populoque vestro, apostolicam benedictionem amantissime impertimus.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XXII mensis septembris MCMXIX, Pontificatus Nostri anno sexto.

BENEDICTUS PP. XV

II

AD LEONEM ADOLFUM S. R. E. CARD. AMETTE, ARCHIEPISCOPUM PARISIENSEM, OB SOLEMNEM CONSECRATIONEM BASILICAE SS. CORDIS IESU AD MONTEM MARTYRUM.

Dilecte fili Noster, salutem et apostolicam benedictionem. - Amor ille singularis quo Galliam Apostolica Sedes semper dilexit, efficit omnino, ut, cum Basilicae in Monte Martyrum conditae Sacratissimo Cordi Iesu appetat solemnis consecratio, eam Nos solemnitatem tamquam domesticam putemus, velimusque istuc proprium Legatum mittere, qui Nostram ad ea sacra Personam gerat. Advenit igitur ad vos tali cum munere dilectus filius Noster Cardinalis Antonius Vico, et is quae sint in hac rei faustitate animi Nostri et sensa et vota significabit.

Equidem, uti, Apostolo docente, cognovimus Verbi Dei incarnationem tunc factam esse ubi venisset plenitudo temporis ad mundi salutem reparandam, ita persuasum hoc Nobis habemus suo quoque pleno tempore Sacratissimum Cor Iesu divinitus propositum esse mundo peculiari studio colendum, cum videlicet, refrigescens multorum caritas, nisi hoc divini amoris incendio, refoveri non posse videretur. Ita ostendit Dominus se, quod promiserat, usque ad consummationem saeculi nobiscum esse et fore, eadem semper caritate flagrantem, qua incensus, pro nobis homo factus et passus et mortuus est. At illud quoque divinae providentiae consilium licet agnoscere: nam, cum ista aedes ad Montem Martyrum, publico voto suscepto abhinc multis annis excitata, memo-

rem gratiam Galliae erga Cor Iesu testaretur, eius dedicatio in hoc tempus dilata est, quo nationem vestram officium sanctissimum tenet grati animi in Deum illustri significatione declarandi, quod e maximo post hominum memoriam bello superior discesserit.

Divinum igitur Cor in votivo hoc templo adorantes, Ipsum veneramini bonorum omnium datorem, qui cum universum hominum genus tantopere dilexerit ac diligat, tum gentem vestram singularibus beneficiis ornavit. Sed enim amor amore rependitur: nec quicquam aliud in novo Testamento et in veteri inculcatur vehementius, ut quod est omnium locorum ac temporum praeceptum quo uno Lex omnis continetur. *Ait Iesus: diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum* (Matth., XXII, 37-39). Cor igitur sacratissimum cum immensam Iesu caritatem in filios, ah saepius immemores, sensibili modo demonstret, simul nos admonet huius maximi officii quo Deum ante omnia et proximum sicuti nosmetipsos diligere debemus.

Iam vero proximorum caritas, eo impensior quo propinquiores attingit, ad universos homines, vel inimicos ipsos, extenditur, cum omnes fraterna inter nos necessitudine copulemur, utpote eiusdem Dei filii et eodem Iesu Christi sanguine redempti *Audistis, quia dictum est: « Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum ». Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, et orate pro persequentibus, et calumniantibus vos, ut sitis filii Patris vestri qui in caelis est* (Matth., V, 43-45). Hoc Magister et Dominus Noster edixit, hoc Apostoli una voce, in primisque ille amoris praeco Ioannes, tradiderunt, hoc ipsum constat vivendo exsecutos esse, quicumque ad Evangelii sapientiam mores suos exegerint.

Scimus equidem huiusmodi Christi Domini praeceptum mundo non placere, adeo ut, qui eius sanctitatem affirment atque defendant, eorum consilia perverse interpretetur, contumeliisque omnibus rependat. Ita cum Iesu Christo actum est, ita proxime cum Vicario Iesu Christi: nec aliud unquam fiet, si quis iniuriarum oblivionem atque amorem praedicet erga eos qui nobis malefecerint patriamque nostram oppugnaverint. At improborum offensio neminem retardare debet ab hoc tam gravi Evangelii praescripto servando atque inculcando, in quo convictus humani tranquillitas statusque civitatum maxime nititur.

Est igitur consequens ut, si divinum Cor Iesu gratissimo ei cultu prosequi volumus, utramque excitare in animis caritatem debeamus, erga Deum scilicet et erga homines, quamvis inimici sint aut hostes

exstiterint. Meminerint enim omnes ea demum condicione oblatam nobis a Domino veniam peccatorum, si iis, qui in nos peccaverint, ignoscamus. Huic rei apud populum factis verbisque dare operam, munus praecipue est cleri; eo vel magis quod, nisi reconciliatis inter se et animis et populis, tantorum sanatio vulnerum, quae bellum attulit, atque ipsius pacis stabilitas sperari vix potest.

Adsit vobis, precamur, divinae misericordiae celebrantibus munera, Iesus Christus Dominus Noster: ac populari vestra, beata Margarita, cui divitias Cordis sui singulariter patefecit, deprecante, ex ista pernobili sede, quam vos in honorem amoris eius excitastis, Galliam non modo, sed universum genus humanum amplectatur et foveat, ita ut quod in Versaliensi consilio nuper hominum prudentia inchoavit, id in Monte Martyrum divina caritas perpoliat atque perficiat.

Caelestium bonorum auspicem, quae dilectissimae nationi vestrae optamus uberrima, et paternae benevolentiae Nostrae testem, tibi, dilecte fili Noster, cunctaeque Galliae apostolicam benedictionem amantissime impertimus.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die VII mensis octobris, in solemnitate Ss. Rosarii B. M. V., anno MCMXIX, Pontificatus Nostri sexto.

BENEDICTUS PP. XV

ACTA SS. CONGREGATIONUM

SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS

I

PROVISIO ECCLESIARUM

S. C. Consistorialis decretis, SSmus D. N. Benedictus Pp. XV has, quae sequuntur, ecclesias de proprio pastore providit, nimirum:

1 augusti 1919. — Cathedrali ecclesiae Verae Crucis praefecit R. D. Raphaëlem Guizar Valencia, presbyterum Zamorensis dioecesis.

— Cathedrali ecclesiae Tepicensi R. D. Emmanuelem Azpeitia Palomar, canonicum metropolitanae ecclesiae de Guadalajara.

25 septembris. — Cathedrali ecclesiae Catacensi R. P. D. Ioannem Fiorentini, hactenus episcopum Tricaricensem.

II

NOMINATIONES

Decretis S. Congr. Consistorialis Ssmus D. N. Benedictus Pp. XV deputavit:

16 septembris 1919. — R. P. D. Carolum Gregorium M. Grasso, archiep. Salernitanum, in *Administratorem Apostolicum dioec. Nuscanae.*

30 septembris. — R. P. D. Carolum Ruch, episcopum Argentoratensem, in *Administratorem Apostolicum dioecesis Nanceyensis et Tullensis.*

III

DESIGNATIO ORDINARII PRO APPELLATIONE IUXTA CAN. 1594, § 2

Iuxta can. 1594, § 2 *Codicis Iuris Canonici* pro appellatione:

Rmus Archiepiscopus Montisregalensis designavit Ordinarium Sancti Hyacinthi.

Quam designationem SSmus D. N. Benedictus Pp. XV approbare dignatus est.

Romae, ex aedibus S. C. Consistorialis, die 24 octobris 1919.

SACRA CONGREGATIO CONCILII

DIOECESIS *N.*

DONARIORUM VOTIVORUM

Die 12 iulii 1919

SPECIES FACTI. - Litteris, ad hanc S. Congregationem reverenter datis, exponebat Episcopus *N.*, sese, ut amplificaretur quaedam ecclesia civitatis episcopalis, de consulto Consilii dioecesani administrationis, ad mentem § 2, can. 1532, permisisse alienationem nonnullorum donariorum votivorum, quae sacram iconem in eadem ecclesia praecipua veneratione fidelium honoratam exornabant, usque ad summam libellarum mille erogandam in causam expressam. Nunc vero, quum praefata summa, licet iuncta aliis conspicuis fidelium oblationibus, adhuc inferior circiter sex millibus libellarum solvendis expensis iam factis exsisteret, quumque ob varias quas singulatim exponebat causas, inopportunum evasisset administrativum Consilium et Capitulum cathedrale interpellare, licentiam Apostolicae Sedis laudatus Episcopus implorabat, qua fretus valeret alia donaria votiva ex auro, argento et gemmis, item sacram eamdem iconem exornantia, alienare, et ex pecunia inde percipienda expensas praefatas exaequare. Attenta urgente in casu necessitate, sacra Congregatio, auctoritate SSmi Domini Nostri, petitam licentiam benigne impertita est Episcopo Oratori, *addita sanatione praecedentis alienationis et erogationis*, et sub ea clausula: « dummodo supersit congruus numerus « donariorum ad ornatum sacrae iconis, et adhibeantur opportunae cau- « telae ne scandalum aut admiratio in populo exoriatur ». Super quo rescripto idem Episcopus, grates ex animo Sacrae Congregationi reddens, animadvertebat tamen sibi inexspectatam prorsus accidisse adiectam sanationem praecedentis alienationis et erogationis: ne autem sibi in posterum super his negotiis errare contingeret, Emos Patres humillime rogabat ut, si vellent, sequentia dubia dirimerent:

I. *An donaria votiva in ordine ad alienationem recensenda sint inter res pretiosas de quibus in can. 1532, § 1, n. 1.*

II. *Quinam valor dici possit notabilis in rebus pretiosis ita ut earum alienatio sit Ordinariis locorum vetita.*

ANIMADVERSIONES. - Quoad primum dubium, certum est in can. 1532, § 1, n. 1, reservari Apostolicae Sedi concessionem licentiae alienandi *res*

pretiosas. Verum haec loquutio non videtur tam late recipienda ut complectatur quidquid ex metallo pretioso confectum sit; sed immo est profecto interpretanda ad normam can. 1497, § 2, ubi explicite ponitur: « dicuntur pretiosa (bona) quibus ***notabilis*** valor sit, artis vel historiae « vel materiae causa ». Itaque in tantum alienatio rerum pretiosarum videtur Ordinariis vetita, in quantum res istae praeterea ***notabilem*** valorem aestimationis attingunt, de quo agitur in secundo dubio, totius causae summam continenti. Ad quod solvendum, vix praemittere oportet in determinatione ***notabilis*** valoris non parum discrepare ab invicem doctorum sententias, adeo ut, dum nonnulli non censent notabilem valorem rerum etiam pretiosarum quae triginta millium libellarum non attingant, alii e contrario, quum agitur de rebus pretiosis, artis vel historiae vel materiae causa, notabilem valorem arbitrantur attingere quidquid in *aliquo* pretio est. Quae utraque extrema sententia minime videtur recipienda: alteram enim excludit ipse can. 1532, dum res pretiosas distincta enumeratione separat a rebus quae valorem triginta libellarum millia excedunt; ceterum iam ante Codicem classici scriptores, v. g. Pirhing, in lib. III, tit. XIII, n. 12, negabant posse, sine beneplacito S. Sedis, alienari « vasa aurea et argentea, gemmas et vestes pretiosas quae « servando asservari possint, et mobilia, qualis grex, unde utilitas et « fructus diuturnus percipi potest ». Cfr. Reiffenstuel, eod. n. 12 et 16. Alteram quoque in contrarium excessum declinantem sententiam, excludit Codex, can. 1497, § 2, ubi res pretiosa etiam ratione materiae non dicitur, nisi simul sit, non alicuius dumtaxat, sed ***notabilis*** valoris; pariterque ante Codicem valor iste notabilis exigebatur, ut alienationis licentia S. Sedi reservaretur: nec est profecto praesumendum quod legislator, dum pro bonis mobilibus etiam frugiferis ius antecedens adeo temperavit ut tantummodo pro bonis triginta millium valorem excedentibus beneplacitum apostolicum requireret, simul voluerit pro mobilibus tantum pretiosis pristinum augere rigorem.

His extremis sententiis exclusis, iam non superest nisi pressius determinare valorem notabilem qui, simul cum pretiositate rei, inalienabilitatem pariat. Porro idem Reiffenstuel, l. c., n. 14, post allata verba Pirhingii monebat: ***Non videtur tamen ex hoc titulo prohibitum quin Praelatus possit aliqua pocula argentea*** minus utilia ***absque aliis sollemnitatibus iuris alienare;*** ac magis perspicue card. D'Annibale (***Summula,*** t. 3, n. 77, nota 6): ***Porro mobilia pretiosa accipimus vasa aurea vel argentea, gemmas,*** etc., ***et quae vel antiquitate praestant vel artificio, dummodo valeant saltem 25 aureis de Camera (lib. 235).*** Perdoctus Emus vir sic referebat authenticam aestimationem Romanae Curiae saec. XVII;

probati vero scriptores nostrae aetatis monent attendi posse ad mutatum valorem pecuniae, quam duplo vel triplo minorem aestimabat Wernz (*Ius decretalium*, t. 3, n. 160, nota 140). Quare valor iste tutissime ad 750 lib. in Curia hodie definiri potest. Nec desunt, qui notabilem valorem infra 1000 lib. esse hodie negent; immo ipse can. 1532, § 2, dum alienationem distinguit rerum quae 1000 lib. attingunt et quae 1000 lib. superant, hanc aestimationem, quae simplicitate quoque commendatur, ratam habere videtur.

Quibus positis, sequeretur etiam res pretiosas quae mille libellarum valorem non excedunt, alienari ab Ordinariis posse, servatis sollemnitatibus praescriptis in can. 1530-1532, ex quibus potissimum attendenda est, ad casum nostrum, clausula can. 1531, § 3: « Pecunia ex alienatione percepta, *caute, tuto et utiliter in commodum Ecclesiae collocetur* »: i. e. pecunia retracta non statim erogari valet in usus etiam pios et necessarios, sed immo conservanda est *ad fructum;* ut ergo erogetur seu consumatur, licet ad amplificandam ecclesiam, ut in casu factum est, necessaria est semper Apostolicae Sedis licentia, seu dispensatio super obligatione hac, quam data lex in laudato canone perspicue et explicite, nullaque concessa exceptione, imponit.

Verumtamen, etiam solutis, ut in praecedentibus solvuntur, dubiis propositis ab Episcopo *N.*, adhuc non videtur satis factum esse quaestioni quae proponebatur circa alienationem donariorum votivorum. Scilicet, etiamsi concedendum videatur donaria votiva in ordine ad alienationem, infra valorem aestimationis mille libellarum contenta, non cadere sub vetitum can. 1532, § 1, n. 1, nondum constaret utrum eorum alienatio permittenda Episcopis sit, an Apostolicae Sedis beneplacito reservanda. Ita in can. 1281, § 1, nulla facta distinctione inter pretiosas aut non pretiosas, excluditur prorsus alienatio insignium reliquiarum *aut imaginum quae in aliqua ecclesia magna populi veneratione honorentur*, ideoque etiamsi earum valor aestimationis non sit notabilis in sensu mox exposito. Praeter causam itaque pretiositatis etiam causa *cultus, devotionis aut pietatis* obstare potest, quominus huiusmodi donariorum valida sit alienatio: aliis verbis, ut hodie dici solet, non solum valor aestimationis, sed etiam *affectionis* attendendus est. Et revera, in casu donariorum votivorum, haec aut similia intercedere rationum momenta, non difficile suadetur. Nam sicut procul dubio obiecti votivi donatio est actus religionis, qui quodammodo sacrificio assimilari potest, ita, ex intentione donantis, nexu indissolubili donarium mancipatur cultui sacrae iconis cui donatur, et quodammodo extra omne commercium humanum ponitur. Interest igitur bono publico, seu integritati et profectui sacri cultus, fidelis conservatio donariorum in eo statu iisque

terminis in quibus a voluntate donantis ponuntur, adeo ut non sit fortasse nimium quod dicitur, ecclesiam eiusque rectores non tam in proprietate quam potius in *custodia* donaria ipsa habere, de quibus igitur nullo modo in alium usum disponere possunt. Aliis verbis et planius: observandae profecto sunt condiciones a donante fortasse donationi appositae: atqui ex natura rei et negotii in casu praesumi debet omnino donationem factam esse sub ea conditione ut res sit inalienabilis. Ergo, si semper, in alienandis ipsis rebus ecclesiasticis (quibus ceterum non facile donaria ipsa accensentur), cautum est ut obtineatur « eorum consensus quorum interest » (cfr. can. 1532, § 2, 3), id multo magis in alienatione donariorum difficultatem facessere videtur, quum iste consensus in alienationem non facile praesupponi possit, imo, aliquo sensu, impossibilis factus sit vel ex parte donantis, qui proprietate rei donatae sese omnino expoliavit et quidem non in favorem humanae personae, sed potius in obsequium personae beatae aut divinae, cui rem donatam, interposita voti religione, sacravit. Prout igitur « ultimarum voluntatum ... « commutatio, quae fieri ex iusta tantum et necessaria causa debent, « Sedi Apostolicae reservantur » (can. 1517, § 1), quum eius solius sit necessarium interpretari aut supplere interesse habentium consensum, ita etiam voluntatis, quae in ordine ad obiecta ex voto donata ultima iure censetur, interpretatio, vel potius commutatio uni Sedi Apostolicae, cuius est solvere ligata in caelo et in terra, iure reservatur.

Hisce rationum momentis adiicitur etiam positivum argumentum quod petitur ex stylo et observantia perpetua S. Congregationis, quippe quae semper sibi reservavit, et quidem sub religiosissimis clausulis, concedere licentiam huiusmodi alienationum peragendi, quam imo veniam nunquam per modum facultatis, sed semper in modum indulti in singulis particularibus casibus, causa necessitatis apprime cognita, concessit. Nec est profecto praesumendum datum Codicem huiusmodi observantiam, rationibus boni publici evidenter subnixam, in posterum tacite abolitam voluisse.

Resolutio. - Porro in plenariis comitiis in Palatio Apostolico Vaticano habitis die 12 iulii 1919, Emi S. C. Concilii Patres, ad petitionem Episcopi *N.* supra relatam, reformatis dubiis in hanc formulam: *An donaria votiva alienari possint absque beneplacito Apostolicae Sedis;* respondendum censuerunt: *Negative.*

Quam resolutionem Sanctissimus Dominus Noster Benedictus Div. Prov. Pp. XV, in audientia diei subsequentis, referente infrascripto S. Congregationis Secretario, approbare et confirmare dignatus est.

I. Mori, *Secretarius.*

SACRA CONGREGATIO DE RELIGIOSIS

DUBIUM

CIRCA PROFESSIONEM RELIGIOSORUM LAICORUM IN ORDINIBUS REGULARIBUS

Huic S. Congregationi de Religiosis propositum fuit dubium: « An « Religiosi laici seu conversi in Ordinibus Regularibus, qui iam emi- « serunt vota simplicia ante diem 19 maii 1918, ad normam Decreti *Sacro-* « *sancta Dei Ecclesia* diei 1 ianuarii 1911, debeant emittere vota sollemnia « iuxta praescripta dicti Decreti, scilicet absoluto sexennio votorum « simplicium et expleto trigesimo aetatis anno, vel potius ad normam « Canonum 573 et 574 Codicis Iuris Canonici, idest expleto triennio « votorum simplicium et vigesimo primo aetatis anno completo ».

Sacra eadem Congregatio, re mature perpensa, respondendum censuit prout respondet:

Negative ad primam partem, *affirmative* ad secundam.

Et Sanctissimus Dominus Noster Benedictus Pp. XV, in audientia diei 6 octobris 1919, infrascripto Secretario benigne concessa, praefatam responsionem adprobare dignatus est. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, die 6 octobris 1919.

L. ✠ S.

Maurus M. Serafini, Ab. O. S. B., *Secretarius.*

SACRA CONGREGATIO RITUUM

URBIS ET ORBIS

CIRCA MISSAM DE REQUIE

Quum dies secunda mensis novembris proxime adfuturi hoc anno in Dominicam incidat, et propterea Commemoratio Omnium Fidelium defunctorum iuxta liturgicas leges agenda sit insequenti die mensis tertia, Sanctissimus Dominus Noster Benedictus Papa XV, ut fidelium

pietati omni aevo conspicuae erga animas in Purgatorio detentas satisfiat, maxime eorum, praesenti tempore, qui luctuosissimo bello desiderati sunt, pro Sua quoque caritate in ipsas animas, cunctis Ecclesiae Catholicae sacrorum Antistitibus et locorum Ordinariis facultatem impertiri dignatus est permittendi *tantum hoc anno* unius Missae de Requie cum cantu vel lectae celebrationem die 2 novembris, Dominica XXI post Pentecosten.

I. In singulis igitur Cathedralibus, seu Conlegiatis, vel Parochialibus atque iis potissimum Ecclesiis, aut publicis Oratoriis, quae animabus Purgatorii igne cruciatis praecipue iuvandis habeantur erectae, vel ubi Sodalitates aut piae Uniones in eumdem finem canonice sint congregatae, Rmi locorum Ordinarii praefata Dominica, die 2 novembris, Missam solemnem aut lectam de Requie celebrari permittant.

II. Praeterea Capitulis, Parochis et Rectoribus Ecclesiarum sive publici alicuius Oratorii, de quibus num. I, iidem Rmi Ordinarii Missae unius de Requie cantatae vel lectae celebrationem *semel* tantum permittant una ex Dominicis minoribus vertentis mensis octobris (scilicet diebus 12, 19, 26) aut insequentis novembris (nempe diebus 16 et 23), non impedita a festo ritus duplicis I vel II classis.

III. Demum enuntiata die secunda novembris vel una ex praefatis Dominicis minoribus, funus ubi placuerit agi permittant cum Missa cantata vel lecta de Requie; vetito tamen quolibet sermone aut funebri oratione in eiusmodi funere.

Serventur autem in omnibus Rubricae et cetera de more servanda.

Inusitatum hoc indultum Missarum de Requie in Dominicis praeter leges liturgicas, attentis lacrimabilibus belli conditionibus, ab Apostolica Sede huc usque largitum, Sanctissimus Dominus Noster adveniente tempore sacri Adventus omnino desinendum iussit.

Ex audientia Sanctissimi Domini Nostri, die 6 octobris 1919.

✠ A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae,
S. R. C. Praefectus.

L. ✠ S.

Alexander Verde, *Secretarius.*

ACTA TRIBUNALIUM

SACRA ROMANA ROTA

I

PARISIEN.

NULLITATIS MATRIMONII (CHAZAL-MOULIN)

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno quinto, die 10 decembris 1918, RR. PP. DD. Ioannes Prior, Ponens, *Maximus Massimi et Iulius Grazioli, Auditores de turno, in causa* Parisien. - Nullitatis matrimonii *inter* Bertham Chazal, *repraesentatam per legitimum procuratorem R. D. Nazarenum Patrizi, advocatum, et* Lucam Moulin, *interveniente et disceptante in causa Rev. Substituto Defensoris vinculi ex Officio, sequentem tulerunt in tertio gradu sententiam definitivam.*

Domina Alina Chazal, quae, hiemali tempore, a domicilio in oppido *Murat* ad amoeniorem urbem se conferre solebat, anno vertente 1901, una cum filia Bertha et sorore Dña Lespinasse, Parisios venit, ubi brevi tempore primo commorata apud neptem Dñam Jouvente, domum in via dicta *de l'Abbé Grégoire* conduxit, quam medio mense ianuario ingressa est. In festivo quodam congressu apud amicam familiae Chazal, Dñam Honnorat nimirum, ineunte mense martio, Bertha Chazal cognovit Dñum Lucam Moulin, a quo versus finem eiusdem mensis postulata, fuit ipsi promissa in matrimonium. Constitutum diem nuptiarum sub fine mensis aprilis vel initio mensis maii differri oportebat, sive ob difficultates exortas de modo instituendae dotis, sive deinde ut occasio matrimonio assistendi suppeteret sponsae fratri, qui mense iunio officiis militaribus detinebatur; tandem die 3 iulii anni 1902 celebratum est matrimonium in ecclesia Dñae Nostrae a Campis coram sacerdote Dño I. A. Le Roy, ad hoc munus delegato a parocho vel primo vicario eiusdem ecclesiae. Infelix fuit matrimonium. Inter sponsos iurgia et dissidia plura fuere, et post annum quartum coniugii mulier virum reliquit divortiumque civile obtinuit. Deinde a Curia Parisiensi petiit ut matrimonium suum nullum declararetur ex capite clandestinitatis, sententiam vero die 26 novembris anni 1910 sibi adversam retulit. Interposita appellatione apud H. S. Auditorium, Iudices rotales, post institutum processum supple-

torium, sententia die 17 martii anni 1914 prolata, matrimonium nullum declararunt. Appellante autem Vinculi Defensore ex officio, causa in tertia instantia nobis dirimenda proponitur sub dubii formula: *An sententia rotalis die 17 martii anni 1914 confirmanda vel infirmanda sit in casu.*

In iure. - Iuxta decretum *Tametsi* Concilii Tridentini, quod tempore huius matrimonii contracti in Gallia vigebat, matrimonium validum non erat nisi coram proprio alterutrius sponsi parocho aut Ordinario initum fuisset, vel coram sacerdote dicti parochi aut Ordinarii licentia munito.

Proprius vero parochus iuxta disciplinam canonicam intelligendus erat ille in cuius paroecia alteruter nupturiens domicilium vel quasi-domicilium fovebat. Domicilium autem duplici elemento constat, *facto* actualis habitationis in paroecia et *intentione* ibidem perpetuo manendi, nisi causa quaedam alio avocet. Similiter quasi-domicilium facto et intentione constat, facto nimirum actualis habitationis in paroecia et intententione ibidem permanendi per maiorem anni partem (Instr. S. Officii diei 7 iunii anni 1867 ad Episcopos Angliae et Statuum Foederatorum Americae Septentrionalis).

In facto. - Extra controversiam est in praesenti causa quod sacerdos, Dñus I. A. Le Roy, qui matrimonio benedixit, ad hoc munus delegatus fuit tantummodo a parocho vel primo vicario paroeciae Dñae Nostrae a Campis, ubi sponsa cum matre actualiter commorabatur, dum sponsus in alia Parisiorum paroecia S. Ferdinandi scilicet, vulgo *des Termes*, domicilium habebat. Clarum est pariter nec actricem, nec eius matrem, cum qua convivebat, domicilium habuisse in paroecia Dñae Nostrae a Campis, seu illic habitasse cum intentione ibidem perpetuo manendi; nam mater domicilium adhuc conservabat in oppido *Murat*, ubi domum omnibus rebus mobilibus consuetis ornatam sub tutela famulae suae reliquerat. Et quamvis impossibile non sit duplex haberi domicilium, tamen omnes circumstantiae in casu ostendunt domum in via dicta *de l'Abbé Grégoire* in civitate Parisiensi a familia Chazal nonnisi temporanee et precario habitandam fuisse. Conducta enim fuit ad solos sex menses; misera instructa fuit supellectili: « Nous étions fort mal « installées à Paris; nous n'avions pas même le stricte nécessaire », eoque quidem pro maxima parte ad breve tempus commodato, prout plures testes affirmant.

Remanet igitur videndum an actrix ibidem quasi-domicilium acquisierit, videlicet, an cum actuali habitatione huiusmodi domus coniunctus fuerit ex parte actricis animus ibidem manendi per maiorem anni partem.

Si Bertha Chazal per sex integros menses in paroecia S. Mariae a

Campis reapse commorata fuisset, de animo ipsius ibidem manendi indagare non fuisset necesse, cum merum factum huiusmodi commorationis, ad normam decreti S. C. Inquis., 9 novembris 1898, legem particularem pro dioecesi Parisiensi constituentis, de quasi-domicilio acquisito praesumptionem iuris et de iure efficeret, quae probationem in contrarium non admittit. Ex actis autem constat eam reapse minus quam sex menses ibi habitasse: domum enim in via dicta *l'Abbé Grégoire* ingressa est cum matre sua medio mense Ianuario, et eamdem die nuptiarum, 3 iulii 1902 definitive reliquit.

Praesumptio iuris quidem habetur de intentione manendi per maiorem anni partem ex commoratione mensili, iuxta Litt. Benedicti XIV *Paucis abhinc,* quae tamen contrarias probationes non excludit, uti notat Instructio S. Officii diei 7 iunii 1867: « Si praesumptio haec iuris, quae « ex menstrua habitatione oritur, contrariis elidatur probationibus, quibus « certo ac liquido constet praedictum animum nullo pacto exstitisse, tunc « profecto contrarium proferri debere iudicium manifestum est, quia « praesumptio cedere debet veritati ».

Contraria probatio in casu nostro praecipue eruitur ex consuetudine matris actricis, plurium annorum spatio firmata, modo hic modo illic cum filia hibernandi per tres vel quatuor menses, quibus elapsis ad oppidum *Murat* semper reversa est. Ita testes affirmant eas annis praecedentibus primo in oppido *Clermont*, deinde *Tarbes,* denique Lutetiae Parisiorum anno 1900-1901 hiemale tempus transegisse. Stante hac familiae consuetudine, dicendum est matrem cum filia non alia intentione Parisios adiisse anno 1901-1902, nisi peculiares huius commorationis circumstantiae contrarium suadeant.

Vinculi Defensoris Substitutus duas praesertim huiusmodi circumstantias indicat, quas signa manifesta putat animi Berthae matris in paroecia Nostrae Dominae a Campis permanendi per maiorem anni partem.

Prima est contractus domi locatae-conductae ad sex menses stipulati, dum anno superiori Dña Chazal ad brevius tempus domum aliam conduxerat. At longior periodus secundi contractus non tam voluntati conducentis quam consuetudini, qua contractus locati-conducti in urbe Parisiensi reguntur, attribuenda est. Mos est enim illic, sicut notat praeclarus Consultor illius Curiae, ut domum sine suppellectili saltem ad trimestrium locetur, cum onere contractum prorogandi ad trimestrium subsequens, nisi tres menses ante huius initium, seu primo die trimestrii antecedentis denunciatus fuerit terminus locationis. Scribit dictus Consultor: « Etant donné, en effet, l'usage parisien de la location à « terme, tout locataire qui emménage est engagé au moins pour six

« mois; sauf le cas à peu près chimérique où il aurait donné congé au « moment même où commence sa location, le locataire ne peut donner « congé qu'au debut du second trimestre, pour prendre effet au début « du troisième. Son séjour sera donc de deux trimestres au moins ». Unde sequitur ut ille qui tantummodo quatuor menses in domo locanda habitare velit, ad locationis-conductionis contractum sex mensium obligetur. Alternativum esset domum supellectili instructam conducere, quae de mense ad mensem Parisiis locari solet. Anno antecedenti Berthae mater domum huiusmodi reapse conduxerat; anno vero subsequenti, sive quia domum supellectili ornatam situ et pretio idoneam non invenit, sive quia sumptibus parcere studebat, triplo minus enim erat pensio pro domo sine supellectili locata, hanc potius conducere voluit, quam deinde supellectili necessaria a parentibus amice commodata instruere poterat. Periodus, igitur, sex mensium in contractu locationis-conductionis determinata, perpensis circumstantiis, non est clarum indicium intentionis domum conducentis ibidem manendi usque ad terminum contractus. Si enim Dña Alina Chazal post quatuor circiter menses, prout mos eius ferebat, ad domicilium redire voluisset, potuisset domum conductam alteri pro reliqua periodo contractus sublocare, vel etiam iuri ulterioris commorationis simpliciter renuntiare, quin finis quem sibi praestituit in domo conducenda, sumptibus nempe parcendi, frustraretur. Ita explicat actrix, cuius explicatio ab aliis quibusdam testibus confirmatur: « En prenant l'apartement nous n'avons pas fait connaître ni à la « concierge ni à la propriétaire la durée de notre séjour. Ils ne nous « auraient pas loué pour trois mois. Mais nous avions l'intention de ne « pas rester au de là de Pâques... L'apartement que nous avions loué etait « de mille francs par an, soit 250 francs par trimestre. Un appartement « meublé nous aurait coûté 250 francs par mois. En supposant que « nous ayons dû payer jusqu'en juillet, nous aurions eu un large béné- « fice ... Nous étions donc engagées de fait pour six mois; mais nous « avions la possibilité de sous-louer après le quinze avril, et, même en « payant jusqu'au 15 juillet, nous avions encore une grande économie ».

Urget insuper Vinculi Defensoris Substitutus finem praecipuum, quem sibi proposuerunt Alina Chazal eiusque filia in commoratione Lutetiae Parisiorum anno 1901-1902, hunc fuisse ut, insciis amicis et notis in oppido *Murat*, mater in matrimonio filiam collocaret, quod permanentiam ibidem ad tempus indefinitum requireret. Verum, huiusmodi finis tanquam praecipuus non apparet ex actis, sed tantummodo tamquam concomitans seu secundarius, non aliter ac in aliis hiemationibus familiae Chazal alio factis, ubi nullum ex confesso quasi-domicilium

constituerat. Testatur sponsae frater: « Ma mère en se déplaçant de « Murat se proposait de distraire ma sœur, accessoirement aussi de la « marier, si l'occasion s'en présentait. Elle a eu cette pensée en venant « à Tarbes, elle l'a eu en venant à Paris, mais elle n'est pas venue à « Paris uniquement dans ce but ». Et mater sponsae: « Mme Chazal « avait seulement l'intention de passer quelques mois hors de Murat « comme d'habitude, et aussi de distraire Mlle Berthe Chazal, sa fille.... « Néanmoins, si pendant le séjour à Paris quelque occasion avantageuse « d'établir Mlle Berthe se présentait, Mme Chazal voulait bien en profiter ».

Maior forte erat spes felicem exitum in quaesitu maritali hoc anno obtinendi, cum amici familiae Chazal Parisiis ad hunc finem se opem daturos promisissent. Amici, tamen, nullam determinatam viri personam in mente habuerunt et Berthae Chazal Dñum Moulin praesentarunt nonnisi duos vel tres menses postquam ipsa Parisios advenerat. Caeterum, praesumi potest amicos familiae Chazal in aliis etiam matrimonii propositis, quae in irritum cesserant, opem aliquo modo praestitisse, cum id amicitiae signum inter amicos dari soleat. Ideoque nil extraordinarium et insolitum habetur respectu mariti quaerendi in actricis intentione Parisiis commorandi anno nuptiarum, unde concludi liceret eam longius ibidem commorari voluisse quam anno praecedenti.

Certe nullus testis asserit Bertham Chazal vel eius matrem in domo conducenda Lutetiae Parisiorum ibidem permanere voluisse usque dum matrimonium contractum fuerit. Imo declarant testes hoc consilium matrem Berthae cepisse tantummodo mense martio, quando scilicet spes arrserat matrimonium iam in concreto manifestatum ad effectum perducendi, et quidem eo fine ut, insciis Berthae inimicis, qui in oppido *Murat* erant, nuptiae fierent. Declarat frater: « Ce fut l'une d'elles, Mme Hon- « norat, qui présenta Mr Moulin à ma mère. Dès que ce projet fut « reconnu comme possible, je fus le premier à conseiller à ma mère « de rester à Paris jusqu'à sa conclusion, de manière que l'intervention « des calomniateurs ne vînt pas encore faire son œuvre. Le séjour fut « donc prolongé dans l'installation plus que provisoire qui avait été « improvisée rue de l'Abbé Grégoire ».

Similiter loquuntur mater actricis et matertera, Dña Lespinasse. Cum autem eo minus fuisset periculum interventus calumniatorum, quo citius fieret matrimonium, Berthae mater statuit illud locum habiturum esse post unum mensem sponsalium, principio nimirum mensis maii. Diem constitutum vero oportebat aliquantulum differri ob difficultatem exortam circa modum dotis instituendae, deinde ob fratris Berthae absentiam, qui, servitio militari impeditus, ante mensem iulium Parisios petere non

potuit. Non obstantibus autem hisce dilationibus, ab initis sponsalibus ad diem nuptiarum effluxerunt dumtaxat tres menses, quatuor autem a die quo futuri coniuges sibi primo occurrerunt. Clarum est, igitur, intentionem Parisiis manendi donec matrimonium contractum fuerit, primo habitam a matre Berthae tempore mensis martii in circumstantiis supra expositis, commorationem ulteriorem in civitate per maiorem anni partem, seu usque ad finem circiter mensis septembris, significare non potuisse.

Vix opus est ad aliam praesumptionem de quasi-domicilio acquisito animum intendere, ex eo deductam quod aliqui testes affirmarunt actricem Parisiis studio artis pictoriae vel musicae operam dare voluisse, ac si modo discipulae in Collegio quasi-domicilium ratione studiorum acquisiverit. Non enim erat quaestio de cursu studiorum regulari cui subordinata esset habitatio in civitate, sed ad summum de modo animum relaxandi vel otium vitandi tempore hiemationis agebatur. Verius tamen erronea coniectura aliquorum testium dicenda est, cum Bertha Chazal nullimode ad studia harum artium anno nuptiarum se dederit, uti ipsa asserit, nemine contradicente. Ait actricis mater: « Jamais il n'a été « question de leçons à prendre, encore moins de cours à suivre ». Et idem testatur Dña Lespinasse et alii testes.

Quibus omnibus, tum in iure, tum in facto consideratis et bene perpensis, Nos infrascripti Auditores de turno, pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, Christi nomine invocato, decernimus, declaramus et definitive sententiamus, dubio proposito respondentes: *Affirmative,* ad primam partem, *Negative* ad secundam, seu confirmandam esse sententiam rotalem diei 17 martii anni 1914, qua declaratur *constare de nullitate matrimonii in casu:* statuentes, praeterea, Bertham Chazal actricem ad expensas iudiciales solvendas teneri.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum, et praesertim cap. 3, sess. XXV, *De ref.*, Concilii Tridentini, iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, in Sede Tribunalis S. R. Rotae, die 15 decembris 1918.

Ioannes Prior, *Ponens.*
Maximus Massimi.
Iulius Grazioli.

L. ✠ S.

Ex Cancellaria S. Romanae Rotae
Sac. T. Tani, *Notarius.*

II

TARRACONEN.

NULLITATIS MATRIMONII (VILADOT-DE MIGUEL)

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno quinto, die 15 februarii 1919, RP. PP. DD. Guilelmus Sebastianelli, Decanus, Ponens, *Maximus Massimi et Iulius Grazioli, Auditores de turno, in causa* Tarraconen. - Nullitatis matrimonii *inter* Dolorosam De Miguel, *repraesentatam per legitimum procuratorem Nazarenum Ferrata, advocatum, et* Petrum Viladot *contumacem, interveniente et disceptante in causa rev. Substituto Defensoris vinculi ex officio, sequentem in gradu appellationis tulerunt definitivam sententiam.*

Petrus Viladot, pravis moribus imbutus, Dolorosam De Miguel, decimum quartum vel decimum quintum aetatis suae annum agentem, ita deperibat, ut mortem minitaretur sibi inferre, si non potuisset cum ea matrimonium inire. Certior de re facta mater Dolorosae, putans propositas nuptias bene filiae et familiae profuturas, hortationibus ac minis obtinuit, ut Dolorosa, quae amorem Petri detestabatur, cum eo matrimonium contraheret. Coniugium celebratum fuit Tarraconae die 26 septembris 1883.

Nuptias autem, uti praevidere erat, haud felicem exitum habuere; coniugalis enim vita crebris exagitata dissentionibus, saepius abrupta fuit, penitus autem et in perpetuum dissociata anno 1888: non obstante quod ex nuptiis filius natus esset, qui puer mortuus est. Infelix mulier vero edocta matrimonium suum cum Petro nullum esse ob metus impedimentum, supplicem libellum porrexit summo Pontifici, ut coniugium nullum declararetur, etiam in prima instantia, ab H. S. Auditorio. Pontificia obtenta dispensatione, et processu ad normam iuris instructo, die 27 iulii anni praeterlapsi, sententia prodiit actrici favorabilis. A sententia appellationem interposuit, prouti de iure, vinculi vindex et hodie causa iterum proponitur sub assueta formula dubii: *An sententia rotalis diei 27 iulii 1918 sit confirmanda in casu?*

Ius quod spectat. - Matrimonium nullum est, si nupturientes plena libertate non gaudeant, i. e. immunes non fuerint a vi et metu. Metus autem, ut matrimonium dirimat, quaedam habere debet qualitates; debet nempe esse gravis, ab extrinseco et iniuste incussus, a quo ut quis se

liberet, eligere cogatur matrimonium (*C. I. C.*, can. 1087, § I). Metus gravis dicitur si malum instans vel futurum sit grave pro illa persona, quae timet, et persona, cui metus incutitur, persuasum habeat illud malum sibi revera imminere (Gasparri, *De matrim.*, n. 940). Metus quoque reverentialis, quo nimirum reformidamus indignationem eius, sub cuius potestate constituti sumus, potest esse gravis, quod verificatur, quando metum comitantur suasiones importunae, preces instantissimae, iurgia, vexationes, etc., uti constanter tenuit H. S. Tribunal.

Metus non praesumitur, sed probari debet; probatur vero per iuratam depositionem illius, qui metum passus est, per diligens examen circumstantiarum et per testes. Relate ad testes animadvertendum est: 1) admittendos esse illos, qui alias non admitterentur, uti sunt domestici, consanguinei, parentes; 2) duos testes omni exceptione maiores deponentes de metu plenam probationem efficere, etsi alii de libertate deponant. Etenim qui voluntatem liberam affirmant de actu deponunt ex communiter contingentibus soli Deo cognito; qui vero moralem coactionem, v. gr. iurgia, vexationes, minas testantur, rem affirmant, quae per sensum rite cognosci potest. Ita in *Vesprimien.*, 2 iulii 1911, in *Massilien.*, 30 aprilis 1917 et in pluribus aliis.

Modo ad factum. - Actrix in libello Summo Pontifici oblato declarat matrimonium contraxisse « solamente per la violenza esercitata sopra di « me dai miei genitori », quod confirmat in sua depositione: « fui indotta, « e più che indotta, obbligata al matrimonio da mia madre ».

Videndum itaque est an hoc etiam eruatur ex tabulis processualibus, ex omnibus nempe circumstantiis, quae antecesserunt, concomitatae et subsequutae sunt matrimonii celebrationem: « ex parte mulieris « per testes dicitur probatus metus, si deponant de ipsius lacrimis et « querelis tam praecedentibus, quam ipsius actum celebrationis concomi- « tantibus, et de tristitia et pallore subsequentibus » (Consci, *De separ. thori*, lib. I, cap. 16, n. 34).

Quoad circumstantias antecedentes, acta referunt Dolorosam admonitam a matre de propositis nuptiis, eidem restitisse, non solum quia a matrimonio erat aliena, sed etiam quia Petrum fastidiebat. « Appena « (ait actrix) le dette signore si allontanarono, mia madre mi disse che « erano venute a trattare del mio matrimonio con Don Pietro... io « replicai negandomi assolutamente... e vedendo di poi che io conti- « nuava a resistere dicendole che non voleva pensare a maritarmi, che « nessun uomo aveva richiamato la mia attenzione, e molto meno il « sig. Viladot, il quale per verità giungeva a produrmi nausea, essa

« allora ricorse alla violenza ». Et testis Carmela Fortuny: « A donna « Dolores De Miguel ripugnava in sommo grado il matrimonio con il « sig. Viladot. Lo so per relazione avuta da mia sorella, la quale fre- « quentava la casa dei signori De Miguel ». Domina autem Iosepha Bosch: « Donna Dolores si maritò solamente per imposizione di sua « madre, poichè essa aveva dato molte prove di ripugnanza per il matri- « monio con D. Pietro ».

Matris autem intererat nuptias urgere, quia existimabat se hac ratione optime consulere familiae bono, prouti deponit Dolorosa: « Mia « madre mi fece fare allora riflessioni sulla convenienza di accettare il « matrimonio, perchè mio padre stava infermo con la vista, e che « quindi ci sarebbe mancato il suo appoggio ». Quod confirmant Car- mela Fortuny et Maria Arbiel. C. Fortuny ait: « So che la madre aveva « grande interesse, affinchè si facesse il matrimonio, e che questo inte- « resse proveniva dal fatto, che suo marito era quasi cieco, e l'avve- « nire della famiglia si faceva alquanto oscuro: tale matrimonio della « figlia creava un appoggio, che si rendeva necessario ». Maria vero Arbiol: « L'interesse che i genitori avevano... era perchè il sig. Viladot « sembrava un giovane di grande avvenire nel commercio, e che i geni- « tori di donna Dolores erano malaticci e desideravano prima della loro « morte di veder sistemata la loro figlia ». - Cum autem Dolorosa a matre dissideret, haec non exhortationibus tantum, sed minis quoque ac vio- lentiis conata est vincere filiae reluctantiam. Actrix enim fatetur: « Tale « resistenza contrariava mia madre fino al punto di farla indurre alla « violenza, come ultimo scampo. Varie volte mi prese per un braccio « agitandomi bruscamente e mi schiaffeggiò per vincere la mia resi- « stenza, specialmente il giorno, che doveva andare alla parrocchia per « l'esame della dottrina cristiana ». Hoc idem testatur Anna M. Batalla, quae ait: « La stessa madre minacciava la propria figlia con parole « come queste: che l'avrebbe trascinata per i capelli se si fosse ricu- « sata di presentarsi al parroco per essere esaminata nella dottrina cri- « stiana, esame che viene considerato come requisito per contrarre « matrimonio ». Et Raymundus Cortis: « La signora Dolores De Miguel « contrasse il matrimonio per il gran timore, che aveva dei suoi geni- « tori, specialmente della madre, che in seguito ha manifestato che la « obbligò per forza alla celebrazione del matrimonio ».

Mirandum non est hoc modo egisse matrem Dolorosae; eius enim indolem ita filia describit: « Il carattere di mia madre oltrechè autori- « tario, era tanto violento che una volta che prese gelosia per una « servente, la gettò in un pozzo, salvandosi questa in grazia della pre-

« senza di un ragazzo ». Iosepha vero Navarro: « La madre di donna « Dolores aveva un carattere altero, dominante ed irascibile fino all'ec- « cesso. Essa s'imponeva a tutti della casa con il suo carattere impe- « tuoso e violento... Per dimostrare il carattere violento della madre « De Miguel, posso citare un caso occorso con il marito di mia sorella.... « In un atto di rabbia donna Giuseppa Monserrat, ossia la madre di « donna Dolores, dette a mio cognato un solenne schiaffo, senza badare « che si trattasse di un uomo già ammogliato ». - Ex adverso filia timida erat, non poterat matri imperanti resistere: « Il temperamento dell'at- « trice era piuttosto timido che indipendente » ait Ioseph Oriol Torres, et Iosepha Navarro: « Donna Dolores era timida e docile, di modo che « sua madre con la violenza del suo carattere la teneva soggiogata ». - Hanc Dolorosae docilitatem videtur excludere Petrus Ferré, qui depo- nit: « L'attrice era molto giovane, e quindi non può precisare del tutto « il temperamento che essa aveva, sebbene la ritenga nè timida, nè « notevolmente pieghevole ed indipendente di carattere ». At hic testis haesitans est, singularis, et refert ea, quae a matre Dolorosae didicerat, proinde eius verba, uti in appellata sententia dictum est, « suspicione « haud immunia censenda sunt ».

In his adiunctis constituta mulier, nullum effugium habere poterat ad matrimonium vitandum. Non enim recursus ei patebat ad patrem, qui penitus imperio subiiciebat uxoris. Ad rem haec habet actrix: « Mio « padre era buono all'eccesso, professando per la sua sposa un affetto « talmente cieco, che non solo non la contradiceva, ma approvava *a* « *priori* quanto essa stabiliva ». Quod repetit Iosepha Navarro: « Il « padre era un uomo di carattere debole, e cedeva in tutto, perchè la « sua moglie non si alterasse ». Eadem habent Carmela Fortuny et Ray- mundus Arnau.

Neque auxilium aliquod habere poterat a parocho et patrino. Nemo enim cogitur ad faciendum quod inutile fore esse cognoscit. Porro Dolo- rosa, quae frustra tam constanter restiterat matri, certa erat neque ope parochi, neque ope patrini posse se a matris imperio liberare.

Ceterum coactionem ex actis scatere explicite fatetur ipse vinculi vindex, scribens in suis animadversionibus: « Lubentissime fateor redun- « dare satis processum iis iuris ac facti circumstantiis », quae Patres primi turni coëgerunt ad irritum declarandum matrimonium, animad- vertens tamen haud attendi coactionem in foro ad effectum matrimonii relaxandi, quae ad actum celebrationis nuptiarum non extendatur ». Verum 1) admissa aversione et coactione ante matrimonium; magna praesum- ptio adest, quod sub eiusdem coactionis influxu matrimonium fuerit

celebratum; 2) adiuncta, quae matrimonium comitata fuerunt, in tuto collocant coactionem. Testis saepius citata Carmela Fortuny ad rem haec habet: « Riferiva mia sorella, che donna Dolores si rifiutava di « provarsi i vestiti che le si facevano... Non assistetti alla celebrazione « del matrimonio, ma mia sorella, che in quel giorno fu nella casa, mi « disse che aveva visto donna Dolores dare non dubbi segni della tri- « stezza che l'opprimeva ». Et Raymundus Cortes testatur: « Che assistè « alla celebrazione del matrimonio, che (donna Dolores) procedeva tri- « stamente, e che la sposa manifestava tale tristezza piangendo, e di « più osservò che nel pranzo nuziale, che fu fatto dopo il matrimonio, « la sposa invece di stare vicino al marito... metteva in opera ogni « specie di pretesti per separarsi da lui ». Nec minoris momenti sunt quae deponit Maria Arbiol: dicit enim « che fu presente alla celebra- « zione del matrimonio, che osservò una certa titubanza nella sposa nel « dare il consenso, ma che lo dette intimidita dalle occhiate della madre, « che era ivi presente, che osservò in tutto quel giorno sul viso della « sposa segni di pianto e di tristezza ». Iosepha tandem Bosch haec habet: « Assistei al matrimonio, e posso così testificare che donna Dolo- « res apparve alla vista di tutti molto rattristata ». Ex his patet quanti faciendum sit testimonium medici Iosephi Oriol aientis « che non assistè « alla celebrazione del matrimonio, ma che prima o dopo l'atto, ed in « quei giorni, fu nella casa e vide l'attrice, ma non osservò alcunchè di « anormale nel suo sembiante ». Praeterquamquod enim testimonium sit negativum, adnotandum est ad probandum metum non esse necessarium, ut demonstretur illum, qui metum passus est, constanter in omnibus actionibus se tristem ostendere.

Quae matrimonium subsequuta sunt, aversionem mulieris et metus incussionem confirmant. Testis Iosepha Navarro deponit: « Posso affer- « mare, che durante la prima epoca di convivenza... Donna Dolores « lasciava travedere costantemente l'odio e la ripugnanza che le causava « suo marito ». Et Carmela Fortuny: « Posso dire che dal principio del « matrimonio donna Dolores manifestava a mia sorella l'avversione che « sentiva per suo marito ». Iosepha tandem Bosch: « Donna Dolores « non poteva adattarsi a continuare in uno stato che le era del tutto « odioso ». Revera acta referunt, quod, vix contracto matrimonio, neo-coniuges ob veneream luem, qua Petrus afflictabatur, consilio medicorum ad invicem separari debuerunt, quin aliqua adfuerit inter ipsos necessitudo aut relatio. Post annum et dimidium, instaurata vita coniugali, matrimonium consummatum fuit reluctante fortiter muliere; ait enim actrix: « Dovè impiegare la violenza... salvandosi dalle unghiate,

« che io gl'infliggeva per difendermi ». Imo adeo abhorrebat Dolorosa viri amplexus, ut, ne eidem coniugale debitum reddere iterum cogeretur, violentas sibi manus iniecerit. E mortis periculo feliciter erepta, ea tantum sub conditione cohabitare cum viro porrexit, quod ipse a coitu deinceps se abstineret. Tandem, cum vir, ludo et vino deditus, adulterinis amoribus indulgeret, impossibilis evasit vita communis, et, post quinque annos ab initis nuptiis, in perpetuum fuit dissociata. Quas omnes lamentabiles aerumnas secum animo recogitans mater Dolorosae, dixit Petro Ferré « che si pentiva di averla indotta a maritarsi con quello ». Quod confirmat Iosepha De Miguel, quae deponit: « Nel vedere tutte « queste disgrazie, mia madre esclamò varie volte: " Povera figlia! se « con la mia vita potessi distruggere queste nozze, che io stessa feci « tanto ingannata, lo farei „: ed arrivò fino a chiederle perdono ».

Quibus omnibus perpensis, Nos infrascripti Auditores de turno, pro tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, Christi nomine invocato, decernimus, declaramus et definitive sententiamus rotalem sententiam diei 27 iulii 1918 esse confirmandam, i. e. ad propositum dubium respondemus: *Affirmative* ad primam partem: *Negative* ad secundam.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et Ministris tribunalium ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam *Codicis Iuris Canonici*, praesertim tituli XVII, libri IV, iis adhibitis exsecutivis et coërcitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna, pro rerum adiunctis, exstitura sint.

Romae, in sede Tribunalis S. R. Rotae, die 15 februarii 1919.

Guilelmus Sebastianelli, Decanus, *Ponens*.
Maximus Massimi.
Iulius Grazioli.

L. ✠ S.

Ex Cancellaria, die 14 martii 1919.

Sac. T. Tani, *Notarius*.

DIARIUM ROMANAE CURIAE

S. CONGREGAZIONE « PRO ECCLESIA ORIENTALI »

NOMINA

7 ottobre 1919. Con biglietto della S. Congregazione « Pro Ecclesia Orientali », Sua Santità Benedetto Pp. XV si è degnato nominare il Rmo P. Abate D. Ildefonso Schuster, O. S. B., *Presidente del Pontificio Istituto Orientale.*

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Con biglietti della Segreteria di Stato il Santo Padre si è degnato di nominare:

30 settembre 1919. Il Revmo Mons. Alfonso Carinci, *Protonotario Apostolico di numero Partecipante per la Sacra Congregazione dei Riti.*

10 ottobre » L'Emo signor Cardinale Ludovico Billot, *Protettore della Congregazione delle Suore de Ste-Chrétienne, a Metz.*

19 » » Il signor comm. Odoardo Tabanelli, *Comandante della Guardia Palatina d'Onore.*

20 » » L'Emo signor Cardinale Guglielmo van Rossum, *Protettore della Congregazione delle Suore del Santissimo Salvatore della diocesi di Strasburgo.*

23 » » Il Revmo Mons. Giovanni Mercati, *Prefetto della Biblioteca Apostolica Vaticana.*

Con Brevi Apostolici il Santo Padre si è degnato di nominare:

Assistente al Soglio Pontificio:

1 ottobre 1919. Mons. Giovanni Agostino Boneo, vescovo di Santa Fede.

Protonotario apostolico ad instar participantium:

16 luglio 1919. Mons. Enrico Gavisk, della diocesi d'Indianapoli.

Prelati Domestici di S. S.:

24 agosto 1919. Mons. Francesco Rosso, dell'archidiocesi di Vercelli.
20 settembre » Mons. Guglielmo Foley, dell'archidiocesi di Chicago.
» » » Mons. Leslie I. Kavanagh, dell'archid. di Nuova Orléans.
» » » Mons. Giuseppe M. Gleason, dell'archidiocesi di San Francesco di California.
30 » » Mons. Sabino Coelho, dell'archidiocesi di Parahyba.
1 ottobre » Mons. Giacomo Mac Caffrey, della diocesi di Clogher.
2 » » Mons. Salvatore Marotta, della diocesi di Caserta.
9 » » Mons. Emilio Lesue, della diocesi di Lilla.
10 » » Mons. Tommaso King, dell'archidiocesi di Sydney.
13 » » Mons. Uberto Savoy, della diocesi di Losanna e Givevra.

ONORIFICENZE

Con Brevi Apostolici il Santo Padre si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

17 ottobre 1919. Al sig. dott. Domenico Seghetti, della diocesi di Frascati.
18 » » Al sig. Giacomo Rumor, della diocesi di Vicenza.

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe militare:

22 ottobre 1919. Al sig. Odoardo Tabanelli, comandante della Guardia Palatina di onore.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

12 settembre 1919. Al sig. Giuseppe Achille Reguillon, dell'archidioc. di Parigi.
» » » Al sig. Enrico Rouard, della medesima archidiocesi.
» » » Al sig. Giovanni M. Luciano Huré, della medesima archid.

La Commenda dell' Ordine di S. Silvestro Papa:

16 settembre 1919. Al sig. colonnello Domenico Fernandez da Silva, della diocesi di Ilhèos.

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

Con Biglietti di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, il Santo Padre si è degnato di nominare:

Camerieri Segreti soprannumerari di S. S.:

10 settembre 1919. Mons. Domenico Zanette, della diocesi di Ceneda.
11 ottobre » Mons. Giulio Paolucci, di Roma.
» » » Mons. Teodoro Giovanni Antonio Bosman, della diocesi di Haarlem.
» » » Mons. Giorgio Enrico Francesco Stoffels, della med. diocesi
» » » Mons. Guglielmo Hawkswell, della diocesi di Leeds.
» » » Mons. Alfonso Ariëns, dell'archidiocesi di Utrecht.
» » » Mons. Emanuele Martines de Moraes, della diocesi di Parahyba.
» » » Mons. Giovanni Milanez, della medesima diocesi.
17 » » Mons. Mariano Renzo, dell'archidiocesi di Rossano.

Camerieri Segreti di Spada e Cappa soprannumerarii di S. S.:

7 luglio 1919. Il sig. barone Giovanni de Trétaigne, dell'archidiocesi di Parigi.
» » » Il sig. barone Leone de Trétaigne, della medes. archidioc.
14 ottobre » sig. barone Teodoro Cramer-Klett, dell'archidiocesi di Monaco.
20 » » Il sig. Gioacchino Mª Rivero y Gonzalez, dell'archidiocesi di Siviglia.

Cameriere d'onore di Spada e Cappa soprannumerario di S. S.:

4 maggio 1917. Il sig. cav. Carlo Emanuele Frank de Taberne de Miramont.